PRIMJENA CASE STUDY METODE U POLJOPRIVREDNOJ ZADRUZI STELLA

Štefok, Anamarija

Undergraduate thesis / Završni rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:476118

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Anamarija Štefok

Preddiplomski studij smjer Agroekonomika

PRIMJENA CASE STUDY METODE U POLJOPRIVREDNOJ ZADRUZI STELLA

Završni rad

Osijek, 2014

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Anamarija Štefok

Preddiplomski studij smjer Agroekonomika

PRIMJENA CASE STUDY METODE U POLJOPRIVREDNOJ ZADRUZI STELLA

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu:

1. prof.dr.sc. Jadranka Deže, predsjednik

2. doc.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor

3. prof.dr.sc Krunoslav Zmaić, član

Osijek, 2014.

Sadržaj:

1. Uvod 1

2. Materijal i metode 2

3. Poljoprivredne zadruge kroz povijest u Republici Hrvatskoj 3

4. Osnivanje poljoprivrednih zadruga 4

4.1. Članstvo 5

4.2. Tijelo zadruge 5

4.3. Imovina zadruge 6

4.4. Poslovanje zadruga 6

4.5. Prestanak zadruge 7

4.6. Hrvatski savez zadruga 7

5. Zadružna načela 8

6. Računovodstvo 9

6.1. Prijava zadruga nadležnim institucijama 9

6.2. Vođenje poslovnih knjiga 9

6.3. Otvaranje poslovnih knjiga 10

6.4. Financijsko izvještavanje zadruga 11

6.5. Upotreba dobitka i pokriće gubitka 11

7. Swot analiza poljoprivrednih zadruga 12

8. Statistički podaci o poljoprivrednim zadrugama u Republici Hrvatskoj 14

9. Primjena case study metode u poljoprivrednoj zadruzi Stella 18

9.1. Proizvod/ usluge 20

9.2. Organizacijska struktura 22

9.3. Financije 22

9.4. Tržište 23
9.5. Vizija zadruge 23
9.6. Swot analiza poljoprivredne zadruge Stella 24
9.7. Rješavanje problema i planovi zadruge 26
10. Zaključak 27
11. Popis literature 28
12. Sažetak 30
13. Summary 31
14. Prilozi 32
15. Popis tablica 37
16. Popis slika 37
17. Popis grafikona 37
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA 38

1. Uvod

Danas se sve više poljoprivrednih gospodarstava udružuje kroz instituciju zadruge. Jedan od najvećih razloga su što mala obiteljska gospodarstva s obzirom na visinu proizvodnje i njezine troškove ne mogu ravnopravno sudjelovati na tržištu i cijenom konkurirati sa velikim proizvođačima. Imaju premalu količinu proizvoda dok su troškovi proizvodnje previsoki, a konačna cijena proizvoda nije konkurentna sa cijenama velikih proizvođača. Sredstva za proizvodnju su pojedinom poljoprivredniku preskupa za nabavu ili izgradnju. Zadruge su zapravo udruženje osoba. Na osnovi osobnog interesa,aktivnosti i uzajamnog djelovanja članovi zadruge određuju cilj svoje tvrtke, odnosno udruženja.

Trajni cilj zadruge je promicanje interesa svojih članova. Oni demokratski odlučuju o svim bitnim pitanjima poslovanja i razvoja zadruge (Mataga,2005:22). Zadruga je dobrovoljno udruženje zadrugara u kojem svaki član sudjeluje neposredno i koji zajedničkim poslovanjem na načelu uzajamne pomoći unapređuju izaštićuju svoj gospodarski i drugi profesionalni interes, u cilju ostvarenja svoje osobne i zajedničke dobiti zadrugara u skladu sa zakonom i pravilima zadruge (Mataga,2005:33). Prema Zakonu o zadrugama (NN 34/2011), poljoprivredna zadruga je zadruga koja kao glavnu djelatnost obavlja djelatnost bilinogojstva, stočarstva, šumarstva ili lovstva ili s njima povezane uslužne djelatnosti u poljoprivredi ili djelatnost proizvodnje proizvoda bilinogojstva i stočarstva i prvoga stupnja njihove prerade. Zadrugar je fizička osoba koja putem zadruge prodaje svoje proizvode, odnosno usluge, nabavlja proizvode ili koristi usluge potrebne za obavljanje svoje djelatnosti ili na drugi način neposredno sudjeluje u ostvarivanju ciljeva radi kojih je zadruga osnovana. Seljak se ponajprije udružuje u zadrugu radi tržišta. Mora investirati u preradu, hladnjače u trgovačku infrastrukturu, a kao pojedinac je presitan da bi to financirao, a drugačije se ne može doći do tržišta. Zadruge nudi najveću stabilnost i sigurnost poljoprivrednika.

Poljoprivredna zadruga Stella osnovana je 2010. godine u Donjem Kraljevcu, u Međimurskoj županiji. Koristi preko 700 ha obradivih površina. Bavi se prodajom povrtnih kultura (oko 3000 t luka, oko 5000 t krumpira, 200 t mrkve i 100 t celera) te jednom voćarskom kulturom (1000 t jabuka), i zbog primjene plodoreda uzgoje 2000 t kukuruza i oko 350 t pšenice.Zadrži 12 zadrugara a to su:OPG-i Tomislava Srpaka, Bože Baranašića, Vladimira Srpaka i Đure Bistera iz Palinovca, Mladena Blažeke, Dražena

Štefoka, Tomislava Strahije iz Donjeg Kraljevca, Mladena Srpaka, Josipa Furdija, Ljubomira Vlaheka iz Hodošana, Vjerana Štampara iz Svetog Jurja u Trnju te Mladena Čonke iz Donjeg Pustakovca.

2. Materijal i metode

Istraživački dio rada temelji se na primjeni case study metode na poljoprivrednoj zadruzi Stella. Case study je kvalitativna metoda istraživanja u kojoj istraživač istražuje "bounded system" ili "multiple bounded systems" kroz vrijeme. Na temelju detaljno prikupljenih podataka iz različitih izvora (promatranje, intervjui, audiovizualni materijali, dokumenti, izvještaji) izrađuje se izvještaj o istraživanom slučaju (slučajevima) (Creswell 2007). Slučajevi su prikazi realnih situacija iz života nekog poduzeća, organizacije, zadruge i sl. kroz određeno vremensko razdoblje "and serves as a metaphor for a particular set of problems" (Shapiro, 1988). Mnogi zastupnici "case study" metode ističu da slučajevi daju mnogo detaljnije informacije nego što je to moguće dobiti pomoću statističkih analiza. Statističke metode moguće je primjenjivati u rutinskim i homogenim situacijama, dok se slučajevi bave kreativnošću, inovativnošću i kontekstom**.** Osnovna kritika metodi slučajeva je da se slučajevi teško generaliziraju zbog uključene subjektivnosti i zbog toga što se temelje na kvalitativnim, subjektivnim podacima. Generaliziranje je moguće samo kod pojedinih, specifičnih konteksta. Case study metoda se koristi kako bi se na konkretnom primjeru pojedine zadruge (koja u ovom slučaju, predstavlja odabrani "objekt" istraživanja) napravila analiza - gdje su se uočili određeni problemi te kroz određenu analizu situacije utvrditi mogućnosti i prilike daljnjeg razvoja zadruge.

U ovom radu prezentirani su rezultati istraživanja poljoprivredne zadruge Stella kroz anketni upitnik. Na temelju istraživanja poljoprivredne zadruge Stella uočeni su problemi ali i određene prednosti zadruge koji su opisani u SWOT analizi koja predstavlja važnu kariku analitičkog procesa svakog projekta jer pruža informacije o organizaciji i projektnom timu. Nakon SWOT analize izvedeni su zaključci na temelju znanja i informacija koje stoje na raspolaganju, uočavaju se potencijalne koristi i problemi te se donose odluke koje mogu dovesti do najboljeg rezultata.

3. Poljoprivredne zadruge kroz povijest u Republici Hrvatskoj

Začetke zadrugarstva treba tražiti u dalekoj prošlosti, u vremenu kada je porodica postala prvi oblik zajedničke ekonomije i zajedničkog života. Već tada su ljudi živjeli u mnogobrojnim višečlanim porodicama, čiji su članovi zajedno proizvodili sve ono što im je bilo potrebno za život, zajednički su radili, jeli, odmarali se (Mataga,1860/1990:15). Zadrugarstvo u Hrvatskoj ima dugu tradiciju.Pod udarima snažnog razvoja industrije lome se okviri preživjelih zanatskih pogona i dolazi do osnivanja većeg broja obrtničkih zadruga. Interesantno je istaknuti da su članovi tih zadruga bili seljaci koji su se pored poljoprivrede, bavili i obrtom. Tako je u Đurđevcu 6. rujna 1866. godine osnovana jedna od prvih obrtničkih zadruga u Hrvatskoj (Mataga, 2009:36). Iste godine osnovana je činovnička zadruga u Zagrebu, a kasnije i u drugim gradovima. Razvoj tih zadruga bio je snažan poticaj razvoju poljoprivrednih zadruga. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća razvijaju se različiti oblici zadruga (Hrvatske seljačke zadruge, gospodarske zadruge, agrarne zadruge i dr.). U tom vremenu na području današnje Hrvatske djelovalo je više od 1500 zadruga s oko 250 000 zadrugara. Između dva rata zadrugarstvo se također uspješno razvijalo. Hrvatske seljačke zadruge djelovale su putem Središnjeg saveza hrvatskih seljačkih zadruga u Zagrebu, gospodarske zadruge u sklopu Hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva u Zagrebu, zadruge gospodarske sloge u sklopu Saveza zadruga gospodarske sloge. Najveći broj zadruga u Dalmaciji bile su članice Zadružnog saveza u Splitu. Nakon Drugog svjetskog rata prolazi dva posebna teška razdoblja. Koncem 40 -tih godina provodi se kolektivizacija po uzoru na tadašnji Sovjetski Savez. Zadrugarstvo gubi svoja izvorna obilježja. Nakon napuštanja kolektivizacije već početkom50- tih godina dolazi do ponovnog uzleta zadrugarstva u Hrvatskoj. Osnivaju se i jačaju zadruge različitih profila, osnivaju se zadružni poslovni savezi, a osobito se razvija zadružno štedioničarstvo i bankarstvo. Šezdesetih godina ponovo se marginalizira zadružni gospodarski sustav. Donose se političke i zakonske mjere kojima se ukidaju zadružni savezi, zadružni bankarski sustav, te se zemljište, prehrambeni i drugi pogoni prenose kombinatima društvenog sektora poljoprivrede i prehrambene industrije, koji postaju nositelji razvoja poljoprivredi. Takvo stanje ostaje sve do devedesetih godina. U to vrijeme u Hrvatskoj djeluje oko 200 poljoprivrednih zadruga. Osnivanje „seljačkih radnih zadruga“, u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata, koje su se temeljile na zajedničkoj obradi zemlje (poljoprivrednici su bili obvezani dio svog zemljišta unijeti u zadrugu, a ovisno o odluci

zadruge i dio svojih proizvodnih sredstava), jedan su od glavnih razloga otporu zajedničkom radu poljoprivrednika i negativnim iskustvima vezanim uz zadruge. Važno je naglasiti: Te su zadruge bile političko sredstvo i nisu imale ništa zajedničko s izvornim zadrugarstvom, kojem je cilj promicati ekonomske interese poljoprivrednika. Seljačka radna zadruga imala je cilj unaprijediti privatno, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, nego od njega učiniti kolektivno vlasništvo. Međutim, u današnjim uvjetima tržišnog gospodarstva i velike konkurencije na tržištu, mala privatna obiteljska gospodarstva bez udruživanja neće opstati**.**Osnovna razlika takvih zadruga i današnjih suvremenih zadruga, na kojima se temelji rad poljoprivrednih gospodarstava zapadnoeuropskih zemalja jest razlikovanje privatnog i društvenog vlasništva.[1]

4. Osnivanje poljoprivrednih zadruga

Prema Zakonu o zadrugama (NN 34/2011), je propisano minimalno 7 članova, potpuno sposobne fizičke i pravne osobe. Upisom u imenik članova zadruge osnivači postaju članovi zadruge. Sazivaju osnivačku skupštinu kojoj predsjeda jedan od osnivača, a odluke se donose većinom glasova osnivača. Pravila zadruge donosi skupština, a članovi potpisuju izjavu o prihvaćanju tih pravila, koja sadrži: ime i prezime, datum rođenja, prebivalište, OIB, broj i oznaku osobne identifikacijske isprave fizičke osobe ,odnosno tvrtku, sjedište i OIB pravne osobe. Osnivački i temeljni akt zadruge su pravila zadruge, koji nakon donošenja potpisuje predsjednik skupštine i vrši se ovjera potpisa kod javnog bilježnika, a sadrže odredbe o :

- tvrtki, sjedištu i predmetu poslovanja
- unutarnjem ustroju (imenovanju skupštine, nadzornog odbora i upravitelja te njihovim pravima i obvezama, načinu donošenja odluka i dr. pitanjima)
- uvjetima i načinu stjecanja članstva, visini osnovnog uloga (minimalni iznos 1.000,00 kn po članu), obvezama i odgovornostima članova, te uvjetima i načinu prestanka članstva
- zastupanju i predstavljanju zadruge te pravima i ovlastima upravitelja
- imovini zadruge i načinu raspolaganja imovinom
- raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka, rezervacije za obvezne pričuve
- informiranju članova i poslovnoj tajni

[1] Dostupno na url: http://www.savjetodavna.hr/adminmax/publikacije/poljoprivredne_marketinske_zadruge_-_slozeno.pdf

- statusnim promjenama i prestanku zadruge, te
- drugim pitanjima važnim za poslovanje zadruge

Zadruga postaje pravna osoba upisom u sudski registar mjesno nadležnog trgovačkog suda zadruga. U sudski registar upisuje se: tvrtka, sjedište, OIB, predmet poslovanja zadruge, datum održavanja osnivačke skupštine, ime, prezime i OIB upravitelja, ovlasti za zastupanje zadruge, ime, prezime i OIB članova nadzornog odbora te odgovornost članova za obveze zadruge ako je propisano pravilima zadruge (Zakon o zadrugama,NN 34/11).

4.1. Članstvo

I nakon osnivanja se može postati član zadruge sa jednakim pravima i obvezama kao i osnivači. Sve promjene u članstvu upisuju se u imenik članova koji je zadruga dužna voditi i kao isprava čuva se trajno. Članstvo nije prenosivo i prestaje sporazumom zadruge i člana, smrću fizičke osobe, brisanjem iz registra obrtnika ili sudskog registra za pravne osobe, osobnim zahtjevom člana, isključenjem člana ili prestankom zadruge (Zakon o zadrugama,NN 34/11).

4.2. Tijelo zadruge

Skupština zadruge je najviše tijelo u zadruzi, koju čine svi članovi zadruge. Ona donosi pravila i druge akte zadruge, opoziva i bira predsjednika skupštine, upravitelja i članove nadzornog odbora, donosi financijski i poslovni plan zadruge, usvaja financijska i poslovna izvješća, odlučuje o raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka, odlučuje o raspolaganju imovine i zaštiti prava članova te o statusnim promjenama i prestanku zadruge. Sjednica skupštine saziva se po potrebi, najmanje jednom godišnje, a zapisnici o vođenju sjednice čuvaju se trajno. Za donošenje odluka te za održavanje sjednice potrebna je prisutnost većine članova ili njihovih opunomoćenika. Za donošenje pravila zadruge i odluke o statusnim promjenama ili prestanku zadruge potrebna je dvotrećinska većina glasova svih članova zadruge. Zadruge koje imaju više od dvadeset članova nadzorni odbor je obavezan. Odbor je sastavljen od neparnog broja članova (najmanje 3), a jedan član može biti osoba izvan zadruge. Mandat nadzornog odbora traje četiri godine, te obavlja poslove poput :nadzor nad zakonitošću vođenja poslova, raspravlja o financijskim i poslovnim izvješćima, daje mišljenje o raspodjeli dobiti, skupštini podnosi izvješća o svom radu i rezultatima nadzora.

Upravitelj zastupa i predstavlja zadrugu tokom svog petogodišnjeg mandata. Na odgovornost koju članovi nadzornog odbora ili upravitelj za štetu koju svojim radom ili

propustom prouzroče zadruzi primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o trgovačkim društvima(Zakon o zadrugama,NN 34/11).

4.3. Imovina zadruge

Imovina zadruge pripada zadruzi te ju čine ulozi članova, sredstva stečena obavljanjem djelatnosti ili drugih aktivnosti zadruge. Ulozi članova mogu biti osnovni i dodatni, te su jednaki za sve članove.Osnovni ulog članovi uplaćuju u trenutku pristupanja zadruzi a skupština određuje visinu uloga kao i visinu dodatnog uloga. Iznos osnovnog uloga je jednak, a njegovu visinu određuje skupština i ne može biti manji od 1.000,00 kuna. Ulog članova upisuje se u imenik članova. Nakon prestanka članstva ulog se vraća članu. Ako osoba koja nije član zadruge uplaćuje ulog prava i obveze ulagača reguliraju se ugovorom i ulog se prikazuje u poslovnim knjigama (Zakon o zadrugama,NN 34/11).

4.4. Poslovanje zadruga

Zadruga može poslovati s ciljem stjecanja dobiti ili udovoljavanje potreba svojih članova bez namjere stjecanja dobiti. Može zapošljavati radnike za obavljanje djelatnosti. Ugovorom reguliraju prava i obveze zadruge i člana koja su vezana uz plasman ili nabavu roba ili usluga, korištenje usluga zadruga te druga pitanja od zajedničkog interesa zadruga i člana. U pravnom prometu zadruga nastupa u svoje ime i za svoj račun, jedino ako ugovorom nije određeno da za potrebe člana nastupa u svoje ime a za račun člana ili u ime člana i članov račun. Iz ostvarene dobiti pokriva se gubitak iz prethodnih razdoblja , zatim najmanje 30% od preostale dobiti izdvaja se za razvoj zadruge i najmanje 5% za obvezne pričuve do visine ukupnog uloga članova. Zadruga koja posluje s ciljem zadovoljavanja potreba članova višak prihoda prenosi u slijedeću godinu (nakon podmirenja eventualnih manjkova).Pravilima zadruge može biti predviđeno da članovi zadruge ne mogu bez suglasnosti skupštine samostalno obavljati djelatnosti i plasirati na tržište svoje proizvode i usluge, niti biti osnivač trgovačkog društva ili član druge zadruge koja obavlja iste djelatnosti kao i zadruga. Zadruga također može pojedine podatke o poslovanju u skladu sa pravilima zadruge proglasiti tajnim s obvezom za sve članove i radnike da čuvaju poslovnu tajnu za vrijeme i tri godine nakon prestanka članstva. U pravnom prometu zadruga odgovara svom svojom imovinom za svoje obveze, ali ne odgovara za obveze svojih članova te članovi ne odgovaraju za obveze zadruge. Jedino ako po Zakonu ne odgovaraju za obveze zadruge, odnosno ako nije došlo do zloupotrebe okolnosti(Zakon o zadrugama,NN 34/11).

4.5. Prestanak zadruge

Brisanjem iz sudskog registra dolazi do prestanka zadruge**.** Razlozi mogu biti: odluka skupštine, pripajanje drugoj zadruzi, podjela na više zadruga, pravomoćna odluka suda o brisanju iz registra po službenoj dužnosti, ne dostavljanje godišnjih financijskih izvještaja u skladu s propisima.U slučaju likvidacije zadruge vraća ulog članovima i imovinom se namiruju vjerovnici, a ostatak imovine pripada jedinici lokalne samouprave. Oni prenose tu imovinu putem natječaja drugoj zadruzi iste djelatnosti na tom području (Zakon o zadrugama,NN 34/11).

4.6. Hrvatski savez zadruga

Sve zadruge sa sjedištem u RH obavezno su članovi HSZ, a članstvo stječu danom upisa u sudski registar. Sjedište HSZ je u Zagrebu, a sredstava za rad osiguravaju iz članarina, prihoda od imovine naknade za usluge i sl. Svaka novoosnovana zadruga prilikom osnivanja dužna je prijaviti se i svu dokumentaciju dostaviti u Hrvatski savez zadruga. Temeljom toga HSZ vodi statističku evidenciju svih prijavljenih zadruga. Zadaciposlovanja Hrvatskog saveza zadruga su:

- promicanje zadrugarstva i zadružnih načela,
- zastupanje interesa zadruga i zadružnih saveza pred tijelima državne uprave i drugim organizacijama,
- davanje mišljenja i prijedloga državnim tijelima pri donošenju propisa iz područja zadrugarstva,
- pružanje stručne i druge pomoći zadrugarima, zadrugama i zadružnim savezima, pri osnivanju, poslovanju, i prestanku rada zadruga i zadružnih saveza,
- vođenje evidencije zadruga i zadružnih saveza
- obavljanje zadružne revizije,
- organiziranje burze zadružnih roba i usluga i promocija zadružnih proizvoda i usluga,
- međunarodna suradnja,
- organizacija i izobrazba zadrugara i upravitelja te zaposlenika zadružnog sustava
- poslovno savjetovanje članica i izrada poslovnih planova i investicijskih elaborata,
- posredovanje u prometu zadružnih roba i usluga. (Zakono zadrugama, NN 34/2011).

U svibnju 2014. godine vlada je u Sabor uputila prijedlog izmjena Zakona o zadrugama kojim se osniva Hrvatski centar zadružnog poduzetništva kao pravni slijednik Hrvatskog saveza zadruga, članstvo u Hrvatskom centru zadružnog poduzetništva neće biti obvezno, vlada smatra da se ukidanjem obveznog članstva zadruge rasterećuju toga parafiskalnog nameta. Predlaže se i smanjivanje obveze izdvajanja i evidentiranja iznosa za osiguranje trajnosti i daljnji razvoj zadruge s 30 na 20 posto.Time se stvara okvir za daljnje poticanje investicija u zadrugama, istovremeno uvažavajući trenutno gospodarsko okruženje.[2]

5. Zadružna načela

Svaka zadruga u Hrvatskoj treba temeljiti svoje poslovanje na osnovnim zadružnim vrijednostima a to su: uzajamna pomoć, demokratičnost, pravednost, otvorenost i odgovornost.

*1. Načelo**:*** dobrovoljno i otvoreno članstvo –zadruge su dobrovoljne organizacije, otvorene za sve osobe koje su sposobne koristiti njihove usluge i spremne preuzeti članske obveze, bez obzira na spolne, društvene, rasne, političke razlike.

2. *Načelo:* demokratsko upravljanje članova- zadrugama demokratski upravljaju njihovi članovi. Oni aktivno surađuju u određivanju politike i donošenja odluka. Izabrani predstavnici u organe zadruge odgovaraju članstvu koje imaju u pravilu jednaka glasačka prava.

3. Načelo: gospodarska suradnja članova- pojedini član sudjeluje u radu zadruge i raspodjeli razmjerno svom doprinosu iz poslovne raspodjele (pravedna raspodjela).

4. Načelo: autonomija i nezavisnost- zadruge uvijek moraju sačuvati autonomnost u odnusu na druge političke, gospodarske ili financijske subjekte ili institucije. Uvijek se mora sačuvati demokratski nadzor članova i njihova zadružna samostalnost.

*5. Načelo:*izobrazba, osposobljavanje i priopćavanje- zadruge osiguravaju izobrazbu i osposobljavanje svojih članova, izabranih predstavnika te poslovodnog tima i zaposlenih, tako da mogu učinkovito doprinositi razvitku svojih zadruga.

[2]Dostupno na url: http://vijesti.hrt.hr/vlada-o-reorganizaciji-pravosudne-mreze

6. Načelo: međuzadružna suradnja- zadruge su otvorene za suradnju na mjesnoj, regionalnoj, državnoj i međunarodnoj razini.

7. Načelo- briga o zajedništvu- zadruge doprinose trajnom razvoju zajedništva i posluju u skladu s politikom koju su odredili članovi (Mataga, 2005:12/13)

6. Računovodstvo

Za računovodstveno praćenje bitnu podlogu čine pravila zadruge u kojima se između ostalog treba definirati imovina zadruge i način raspolaganja imovinom, kao i način uporabe dobitka odnosno viška prihoda, pokriću gubitka odnosno manjka u poslovanju(T. Cirkveni, Računovodstvo zadruga, 2011:41).

6.1. Prijava zadruga nadležnim institucijama

Na početku svog djelovanja zadruga treba obavijestiti nadležne institucije o početku svog poslovanja. U skladu s odredbom čl. 58. Općeg poreznog zakona(Nar. nov., br. 147/08. – 18/11.) treba se prijaviti nadležnoj Poreznoj upravi jer je riječ o osnivanju gospodarske djelatnosti odnosno prijavi činjenice bitne za oporezivanje prijava se treba podnijeti u roku od trideset dana od dana nastanka činjenice za koju postoji obveza prijavljivanja na obrascima koje propisuje ministar financija. Nadalje, zadruga treba prijavu o početku poslovanja dostaviti i područnoj jedinici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje na obrascu prijave s oznakom M-11P (uz propisane priloge) koja se odnosi na prijavu početka poslovanja obveznika uroku od 8 dana od početka poslovanja. Ako je zadruga zaposlila radnike, tada treba dostaviti i prijavu za radnike na obrascu M-1 P. Uz to treba dostaviti i prijavu za zdravstveno osiguranje u roku od 8 dana od dana početka osiguranja područnom uredu Zavoda za zdravstveno osiguranje na tiskanici T-1 uz koju se prilaže kopija M-11P i preslika podataka prema jedinstvenom registru u klasifikaciji državnog zavoda za statistiku (T. Cirkveni, Računovodstvo zadruga, 2011:37).

6.2. Vođenje poslovnih knjiga

Zadruge se uglavnom osnivaju s ciljem stjecanja dobitka. Iznimke su zadruge osnovane s ciljem udovoljavanja potreba članova bez namjere stjecanja dobitka. Zadruge koje su osnovane s ciljem stjecanja dobitka obveznici su primjene ZoR-a i poreza na dobitak. U tom slučaju zadruge vode poslovne knjige kao trgovačka društva po načelu dvojnog knjigovodstva. Obvezne su voditi dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne knjige, a

financijske izvještaje sastavljaju u skladu zahtjevima Hrvatskih standarda financijskog izvješćivanja. Računovodstvo zadruga ustrojava se u skladu s opsegom i načinom poslovanja zadruge. Bitnu ulogu u tome ima utvrđivanje načina na koji će zadruga nastupati u pravnom prometu. U skladu s odredbom čl. 36.st. 3. ZoZ-a zadruga u pravilu nastupa u svoje ime i za svoj račun, osim kod plasmana robe ili usluga člana na tržište ili nabave robe i usluga za potrebe člana kada uskladu s ugovorom može nastupati u svoje ime, a za račun zadrugara ili u ime i za račun zadrugara.U tome je dijelu bitan čimbenik i odredba pravila zadruge koja se odnosi na zajedničko korištenje imovine zadrugara i način raspolaganja tom imovinom. Uz sve to, u računovodstvenom je smislu bitno i osiguranje podataka koji čine temelj za podjelu dobitka zadrugarima i pokriće gubitka zadrugara kako je to uređeno u pravilima zadruge (T. Cirkveni, Računovodstvo zadruga, 2011:38) .

6.3. Otvaranje poslovnih knjiga

Pri osnivanju zadruge članovi obvezno uplaćuju osnovne uloge koji se u zadruzi evidentiraju u okviru računa kapitala kao kapital članova zadruge. U računovodstvenom smislu te je uloge (osnovni ulozi) primjereno evidentirati odvojeno po članovima zadruge kako bi se računovodstvu osigurali podatci o svotama koje su upisane u imenik članova zadruge. Dodatni ulozi članova također se evidentiraju u okviru kapitala članova zadruge. Novoosnovana zadruga može dobrovoljno ući ususstav PDV-a kao i trgovačka društva. Po osnivanju zadruge dobrovoljan ulazak u sustav PDV-a treba obaviti s prvim poduzetničkim aktivnostima, a najkasnije prije prve isporuke dobara odnosno usluga u skladu s odredbom čl. 40. st. 3. Pravilnika o PDV-u(Nar. nov., br. 149/09.). Prijava se podnosi na obrascu P-PDV 1. Ako se ne prijavi s prvim poduzetničkim aktivnostima, nakon toga zadruga može postati obveznikom PDV-a od siječnja sljedeće godine i u tom slučaju treba obavijestiti nadležnu ispostavu Porezne uprave do kraja tekuće godine. U ovim slučajevima zadruga ostaje obveznik PDV-a 5 kalendarskih godina jer je riječ o dobrovoljnom ulasku u sustav. No ako zadruga ostvari promet u svoti većoj od 230.000,00 kn (svedeno na godišnju razinu), obvezno ulazi u sustav PDV-a u sljedećoj kalendarskoj godini uskladu s odredbom čl. 22. st. 1. Zakona o PDV-u (Nar.nov., br. 47/95. – 94/09.). Obveznici PDV-a uz knjige propisane ZoRom trebaju voditi knjige ulaznih i izlaznih računa i ostale evidencije koje se odnose na obveznike PDV-a(T. Cirkveni, Računovodstvo zadruga, .2011:38/39) .

6.4. Financijsko izvještavanje zadruga

Zadruga je obveznik sastavljanja godišnjih financijskih izvješća za statističke potrebe odnosno bilance,računa dobitka i gubitka i dodatnih podataka koji se predaju FINA-i do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu. Osim toga, zadruge su i obveznici predaje tromjesečnih statističkih izvještaja na obrascu TSI-POD u skladu sa programom statističkih aktivnosti Republike Hrvatske (Nar. nov., br.65/08.) za razdoblje 2008. – 2012. No zadruge nemaju obvezu sastavljanja bilješki koje se predaju uz financijska izvješća za javnu objavu. U skladu s tim nemaju obvezu sastavljanja ni godišnjeg izvješća. Uz to se na zadruge ne primjenjuje ni čl. 16. ZoR-a koji uređuje obvezu sastavljanja konsolidiranih financijskih izvješća,a u skladu s odredbama čl. 2. st. 3. ZoR-a (T. Cirkveni, Računovodstvo zadruga, 2011:40).

6.5. Upotreba dobitka i pokriće gubitka

Godišnja financijska izvješća i izvješća o poslovanju zadruge usvaja skupština zadruge. U slučaju kada zadruga ostvari dobitak poslovanja, ostvareni dobitak najprije se treba iskoristiti za pokriće gubitaka iz prethodnih razdoblja. Nakon pokrića gubitaka iz prethodnih razdoblja, iz dobitka utvrđeno godišnjim obračunom zadruga treba izdvojit i posebno evidentirati u skladu sa čl. 37. st. 2. ZoZ-a: najmanje 30% za razvoj zadruge i najmanje 5% u obvezne pričuve sve dok te pričuve ne dosegnu ukupnu svotu uloga članova. Nakon izdvajanja, preostala svota dobitka može se upotrebljavati za upis dodatnih uloga članova zadruge vodeći brigu o sudjelovanju pojedinog člana zadruge u aktivnostima zadruge, za isplatu članovima zadruge, ulagačima i radnicima zadruge ili za druge namjene utvrđene odlukom skupštine (T. Cirkveni, Računovodstvo zadruga, .2011:40/41).

7. Swot analiza poljoprivrednih zadruga

SWOT analiza predstavlja važnu kariku analitičkog procesa svakog projekta jer pruža informacije o organizaciji i projektnom timu. Ova analitička metoda često se primjenjuje zbog svoje jednostavnosti koja omogućuje kvalitetno strateško planiranje razvoja projekata i samih organizacija. Važan je alat kriznog managementa te pomaže da se rad organizacije sagleda iz različitih perspektiva.Upravo su u SWOT analizi karakteristične dvije perspektive: organizacijska, uvjetovana sadašnjim i prošlim vremenom, te perspektiva okoline koncentrirana na budućnost.Slijedom toga, svaka organizacija analizira i prikazuje svoje snage i slabosti te vodi računa o mogućnostima i prijetnjama iz okoline. U nazivu SWOT analize kriju se navedene četiri kategorije:

- S- strenghts
- W- weaknesess
- O- oppotunities
- T- threats

Postoji nekoliko uopćenih pravila sukladno kojima je preporučljivo provesti SWOT analizu kako bi ona ispunila svoje ciljeve. Prije svega, bilo bi dobro analizu raditi u timu koji će provoditi projekt kako bi se ona provela objektivno i s više strana.Preporuča se da analiza bude kratka i jednostavna te da organizacije slijede prikazanu strukturu.

Iako je analiza subjektivna, bilo bi dobro da projektni tim bude realističan i precizan u svojim procjenama te da izbjegava uopćene zaključke, posebice kada se radi o samoprocjeni organizacije. Važan segment analize je i kvalitetna usporedba s konkurencijom kako bi se precizno ocijenila sadašnja pozicija organizacije i projektnog tima.

Koristi SWOT analize u pripremi i provedbi projekata su višestruke, s time da je u svakom projektu ona temelj na kojemu se grade daljnje aktivnosti i postižu rezultati uz efikasnu uporabu resursa i optimizaciju procesa implementacije.[3]

[3]Dostupno na url: http://www.eu-projekti.info/sto-je-swot-analiza

Tablica 1. Swot analiza poljoprivrednih zadruga

PREDNOSTI	**SLABOSTI**
1. Povijesna iskustva zajedništva rada u kućnim zadrugama 2. Postojanje (više) organizacijske zadružne infrastrukture 3. Ustrojena mreža učeničkog zadrugarstva 4. Sveučilišno obrazovanje zadružnog menadžmenta 5. Jačanje poduzetničke inicijative na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima 6. Postojanje pravne regulative za djelovanje zadruga	1. Loša iskustva sa zadrugarstvom u bliskoj prošlosti 2. Percepcija zadruge kao ideološke tvorevine 3. Nepovjerenje pojedinaca prema skupnom radu i zajedničkom interesu 4. Nepostojanje zadružne kontrole i revizije zadružnog poslovanja 5. Tendencije rigidnoga poslovnog specijaliziranja snaženjem poslovne rizičnosti zadruge
PRILIKE	**PRIJETNJE**
1. Dogledno; članstvo pristupanje globalnom tržištu EU 2. Jačanje globalne svijesti u svijetu i u nas 3. Snaženje političke potpore zadružnom organiziranju 4. Proizvodno-tržišno okrupnjavanje proizvodnih usitnjenih gospodarstava i agrarne strukture, 5. Naglašavanje značenja ruralnog razvitka i lokalna uloga zadruga kao gospodarskog društvenog subjekta	1. Poslovno izjednačavanje zadruga i društva kapitala bez pravnih posljedica 2. Moguća majorizacija i izigravanje zadružnih načela od pravnih osoba u članstvu zadruga 3. Lobistički ulazi «eksperata» društava kapitala u strateško kreiranje poslovne budućnosti zadružnog organiziranja 4. Razdvajanje primarne proizvodnje zadruge od prerade i plasmana 5. Psihološki sindrom, vjerovanja pojedinaca u brz poslovni uspjeh posredstvom zadruge

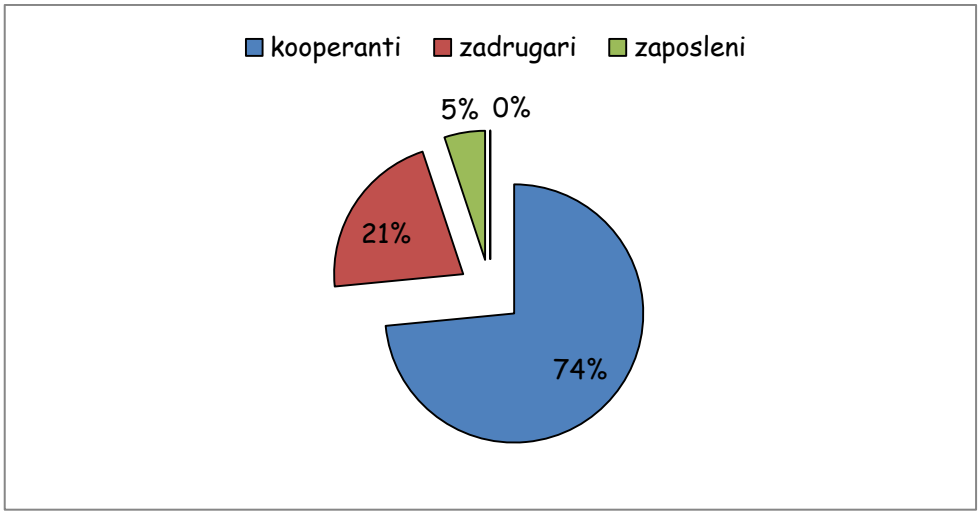
Izvor: link- file:///C:/Users/korisnik/Downloads/05_M_Tratnik_i_sur_Zadrugarstvo_Hrvatske.pdf

Čimbenicima SWOT-a navedenu su unutrašnje snage i slabosti poljoprivredne zadruge i vanjske prilike i prijetnje s kojima se te iste zadruge u Republici Hrvatskoj suočavaju. Prednosti bi bile neka povijesna iskustva s kućnim zadrugama, zadružna infrastruktura, sveučilišno obrazovanje zadružnog menadžmenta i ostali načini obrazovanja

(razne škole) te veći poduzetnički poticaj za mala poljoprivredna gospodarstva. Jedna od najvećih slabosti je što ljudi povezuju zadrugu danas sa zadrugom u bliskoj prošlosti a ne gospodarski pristup zadruzi. Nepovjerenje pojedinca u zajednički grupni rad. Prilike bi bile da ljudi u zadruzi imaju veće šanse za pristup globalnom Europskom tržištu, snaženje političke volje za zadružno organiziranje,proizvodno-tržišno okrupnjavanje proizvodnih usitnjenih gospodarstava i agrarne strukture. Zadruge kao gospodarske asocijacije u lokalnoj zajednici jačaju svijesti o ruralnom razvitku i zadružno organiziranje u Hrvatskoj. Prijetnje u SWOT-u su poslovno izjednačavanje zadruga i društvo kapitala bez pravnih posljedica, razdvajanje primarne proizvodnje zadruge od prerada i plasmana. Zadruge i nadzorni odbori nedosljedno primjenjuju temeljna zadružna načela te društvo kapitala marginalizira zadruge tvrdnjom u poduzetničkom okruženju kako su zadruge preživjeli oblik, psihološki ih gurajući iz svog okruženja u dva segmenta- organizacijskom i tržišno-konkurentskom.

8. Statistički podaci o poljoprivrednim zadrugama u Republici Hrvatskoj

U poljoprivrednim zadrugama u Hrvatskoj 2006 godine ima oko 74% kooperanata, 21% zadrugara te tek 5% zaposlenih.

Grafikon 1. Poljoprivredne zadruge prema broju zaposlenih, zadrugara i kooperanata za 2006. godinu

Izvor: http://www.obz.hr/hr/pdf/poljoprivredni_info_pult/2010/Agroekonomika.pdf

U 2009 godini poljoprivredne zadruge imaju ukupno 2.737 zaposlenih, što je 60,36% ukupno zaposlenih u zadružnom sektoru. Poljoprivredne zadruge zapošljavaju prosječno četiri zaposlena djelatnika po jednoj zadruzi.[4]

Tablica 2. Ekonomičnost, rentabilnost i broj zaposlenih u poljoprivrednim zadrugama u RH za razdoblje od 2005 do 2009. godinu

	2005	2006	2007	2008	2009
EKONOMIČNOST	1,005	0,984	1,013	1,004	0,998
RENTABILNOST	1,80%	1,21%	2,61%	1,77%	1,31%
BROJ ZAPOSLENIH			2 828	2 754	2 737

Izvor:http://www.zadruge.hr/~hrzadrug/images/stories/ZadrugarstvoSocEkonom.pdf

Za dobivanje prave slike o stanju hrvatskog poljoprivrednog zadrugarstva nije dovoljno razmatrati samo broj zadruga koje su predale GFI (godišnji financijski izvještaj), već taj broj treba staviti u odnos prema ukupnom broju registriranih zadruga u Hrvatskoj. Na dan 31.12.2011. u registru Trgovačkog suda bilo je upisano 1111 PZ. Nažalost, već dugi niz godina se pokazuje da u Hrvatskoj više od polovice registriranih PZ postoji samo „na papiru" bez ikakve gospodarske djelatnosti. U tablici br. 3 je prikazan postotak aktivnih PZ i udio primarne poljoprivrede u ukupnom broju polovno aktivnih PZ. Vidljivo je da je GFI za 2011.g predalo 48% od ukupnog broja hrvatskih poljoprivrednih zadruga.[5]

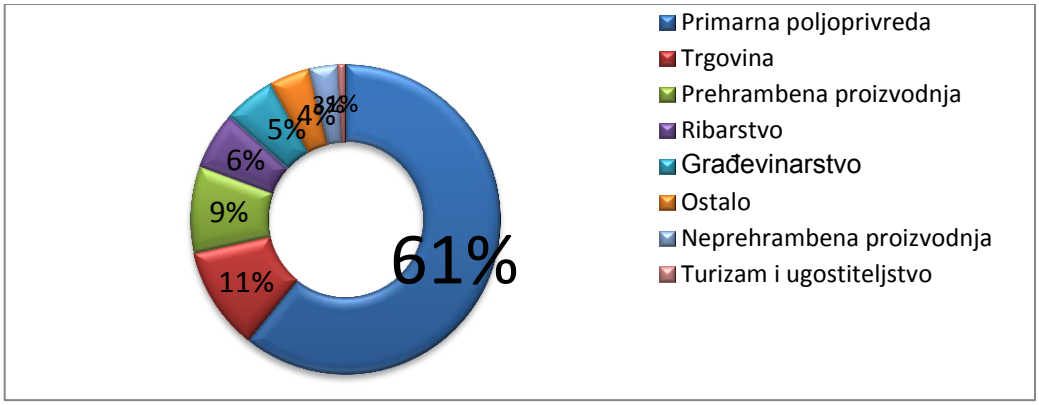
Tablica 3. Odnos registriranih i aktivnih PZ u 2011. godini

AKTIVNE ZADRUGE (predan GFI ZA 2011)	538
BROJ PZ U HR ZA 2011. GODINU	1111
POSTOTAK AKTIVNIH ZADRUGA U PRIMARNOJ POLJOPRIVREDI	48%
UDIO U PRIMARNOJ POLJOPRIVEDI U UKUPNOM BROJU AKTIVNIH PZ	42%

Izvor: Hrvatski savez zadruga

[4]Dostupno na url: http://www.zadruge.hr/~hrzadrug/images/stories/ZadrugarstvoSocEkonom.pdf
[5] Dostupno na url: http://www.zadruge.hr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=67

U 2011. godini poljoprivredne zadruge su ostvarile milijardu i pol kuna, te se smatraju poslovično najjačim sektorom što vidimo iz grafikona 2. ostvarile su preko 60% ukupnog prihoda zadruga.[6]

Grafikon 2. Prihod zadruga po sektorima u 2011. godini

Izvor: Hrvatski savez zadruga

Unatoč povećanom prihodu u odnosu na 2010. godinu cijeli sektor primarne poljoprivrede je u gubitku od 14 mil.kn.[7]

Tablica 3. Prihod i dobit poljoprivrednih zadruga u 2010- 2011. godini

2011	2010	2011
PRIHOD	1.296.163.088 kn	1.506.669.987 kn
DOBIT/GUBITAK	-11.315.727 kn	-14.472.765 kn
BROJ AKTIVNIH PZ		538

Izvor: Hrvatski savez zadruga

U Republici Hrvatskoj u 2011. godini prije novog zakona o zadrugama djeluje 1125 poljoprivrednih zadruga, a u 2012 kada nastupa novi zakon o zadrugama se taj broj prepolovio na 409 poljoprivrednih zadruga. Razlog je taj da se nisu uskladile većim dijelom zadruge koje nisu poslovale i nisu predavale GFI(godišnji financijski izvještaji) nadležnim institucijama. Manji dio zadruga, većinom one s tri člana su poslovale uglavnom kao privatne tvrtke a nisu prihvatile načela zadrugarstva, izašle su iz sustava zadrugarstva.[8]

[6] Dostupno na url: http://www.zadruge.hr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=67
[7] Dostupno na url: http://www.zadruge.hr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=67
[8] Dostupno na url: http://www.zadruge.hr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=67

Tablica 4. Broj poljoprivrednih zadruga po županijama u 2011./2012. godini

ŽUPANIJA	31.3.2011.	31.12.2012.
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	77	25
BRODSKO-POSAVSKA	43	20
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	40	24
GRAD ZAGREB	38	9
ISTARSKA	16	7
KARLOVAČKA	56	22
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	60	11
KRAPINSKO-ZAGORSKA	25	12
LIČKO-SENJSKA	28	3
MEĐIMURSKA	24	4
OSJEČKO-BARANJSKA	115	53
POŽEŠKO-SLAVONSKA	18	3
PRIMORSKO-GORANSKA	32	11
SISAČKO-MOSLAVAČKA	83	23
SPLITSKO-DALMATINSKA	68	36
ŠIBENSKO-KNINSKA	87	26
VARAŽDINSKA	38	12
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	58	25
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	82	41
ZADARSKA	85	30
ZAGREBAČKA	52	12
UKUPNO:	**1125**	**409**

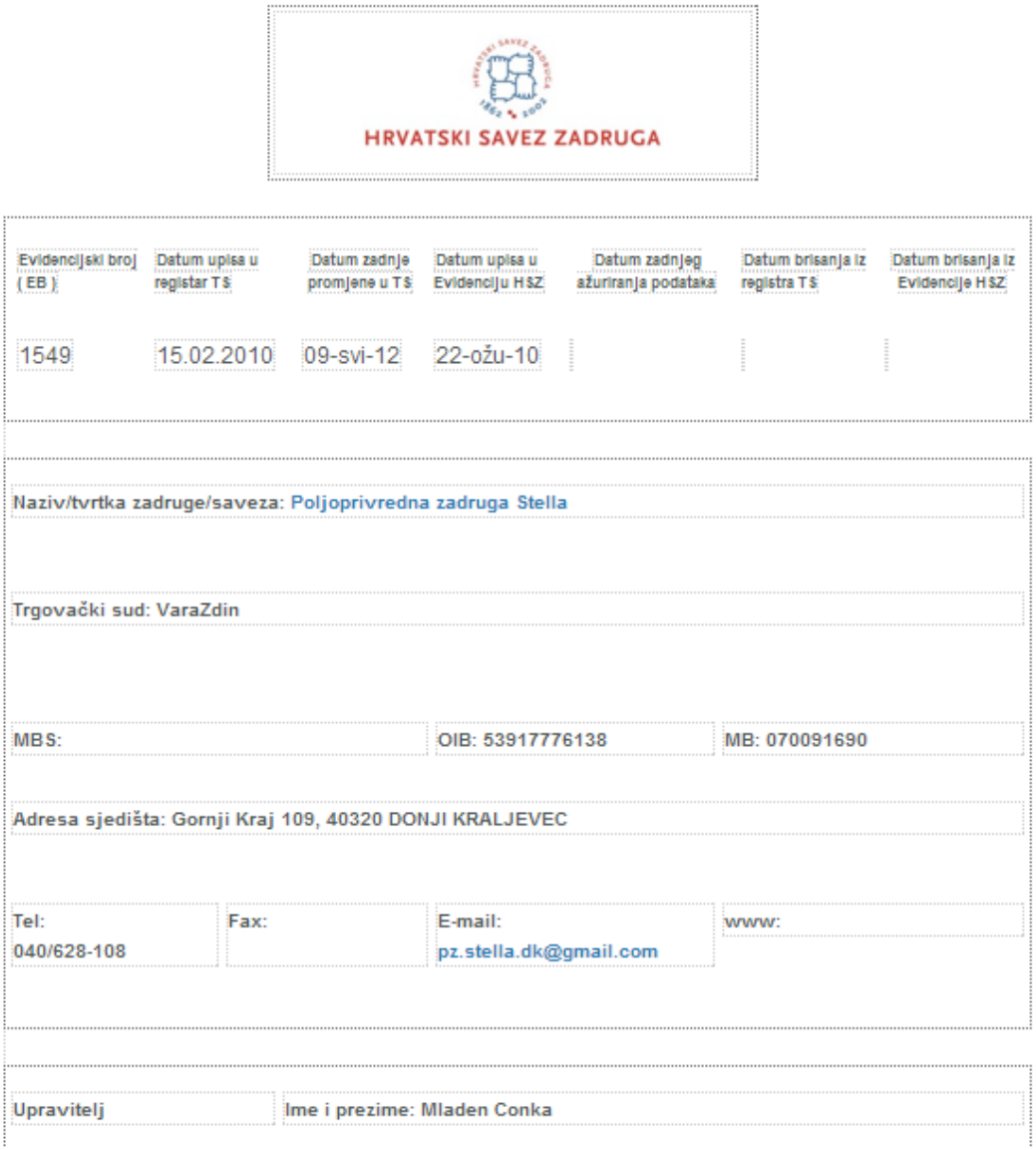
Izvor: Hrvatski savez zadruga

9. Primjena case study metode u poljoprivrednoj zadruzi Stella

„Čovjek i obitelj, seljačko obiteljsko te poduzetničko gospodarstvo i zadruge jedinstveni su temelji na kojima se zasniva uspješan gospodarski razvitak svakog seoskog prostora i društva u cjelini"(Ž. Mataga;1995)

Poljoprivredna zadruga „Stella" osnovana je 2010. godine u Donjem Kraljevcu, u Međimurskoj županiji. Spada u proizvodno prerađivačku zadrugu, te je evidentiran u Hrvatski savez zadruga. Zadrži 12 zadrugara koji dolaze iz Općine Donji Kraljevec, a to su OPG-i: Tomislava Srpaka, Božo Baranašića, Vladimira Srpaka i Đure Bistera iz Palinovca, Mladena Blažeke, Dražena Štefoka, Tomislava Strahije iz Donjeg Kraljevca, Mladena Srpaka, Josipa Furdija, Ljubomira Vlaheka iz Hodošana, Vjerana Štampara iz Svetog Jurja u Trnju te Mladena Čonke iz Donjeg Pustakovca.

Za upravitelja je izabran Mladen Čonka, te predsjednik zadruge je Vjeran Štampar.Već 90- tih godina 20. stoljeća rodila se želja za udruživanje ove zadruge, najviše zbog tržišnih prilika koje ih očekuju u poljoprivredi,zatim ulazak u EU, te kako bi bili jači konkurenti na tržištu, te da bi lakše nabavili repromaterijal i td.Po osnutku zadruga je imala 2 kooperanta,a danas 10.

HRVATSKI SAVEZ ZADRUGA

Evidencijski broj (EB)	Datum upisa u registar TS	Datum zadnje promjene u TS	Datum upisa u Evidenciju HSZ	Datum zadnjeg ažuriranja podataka	Datum brisanja iz registra TS	Datum brisanja iz Evidencije HSZ
1549	15.02.2010	09-svi-12	22-ožu-10			

Naziv/tvrtka zadruge/saveza: Poljoprivredna zadruga Stella

Trgovački sud: VaraZdin

MBS:	OIB: 53917776138	MB: 070091690

Adresa sjedišta: Gornji Kraj 109, 40320 DONJI KRALJEVEC

Tel:	Fax:	E-mail:	www:
040/628-108		pz.stella.dk@gmail.com	

Upravitelj	Ime i prezime: Mladen Conka

Slika 1. Hrvatski savez zadruga- PZ Stella

Izvor: Hrvatski savez zadruga

9.1. Proizvod/ usluge

Glavni proizvod PZ Stella su poljoprivredni proizvodi, odnosno jabuke, krumpir, luk i mrkva te nešto lisnatog povrća,to je glavnina proizvodnje udruženih zadrugara, ali i pšenica i kukuruz kao plodoredne kulture.Kao što je već navedeno, u mogućnosti su izaći sa 3000 tona luka, 5000 tona krumpira, 1000 tona jabuka te 100 tona celera i 200tona mrkve. Te do 2.000 tona kukuruza i do 320 tona pšenice, zbog plodoreda. Dodatne usluge su nabavka repromaterijala. Ljudski rad je iskorišten 30 % te tehnologija 70%. Danas zadrugari raspolažu sa preko 700 ha obradivih površina, te raspolažu najnovijom modernom poljoprivrednom mehanizacijom za uzgoj voća, povrća i žitarica, a nedostatak su premali skladišni kapaciteti.

Slika 2. Krumpir u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija)

Slika 3. Mrkva u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija)

Slika 4. Jabuke u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija)

Slika 5. Luk u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija)

9.2. Organizacijska struktura

Organizacijska struktura odgovara pravilima zadruge. Upravitelj se bira svakih 2 godine u PZ Stella, i za sada je to Mladen Čonka. Zadrugari se okupljaju jednom mjesečno i sastanak im traje okvirno 2 sata, te rade u timu.Jedan od problema zadrugara je premala obrazovanost, naime u zadruzi je samo jedna osoba visoko obrazovana a ostali imaju srednju stručnu spremu različitih zanimanja. Zasad zadruga ima jednu lokaciju, i prijavljena je na adresi Gornji Kraj 109, 40320 Donji Kraljevec. Član ove zadruge može se postati zamolbom te plaćanjem zadružnog uloga koji iznosi 50 000kn. Taj iznos dao je svaki zadrugar, te zbog ravnopravnosti daje i svaka novi član koja želi biti dio te zadruge.

9.3. Financije

Eksterni način vođenja poslovanja, te početni kapital od 20 000kn po zadrugaru u 2010 godini. Danas on iznosi 50 000kn po zadrugaru, te novčana sredstva nisu posuđivana već pripadaju svakom pojedincu odnosno članu zadruge. Prosječni mjesečni promet iznosi oko milijun kuna, te je zadruga na kraju godine (prošle godine) bila u dobiti.

9.4. Tržište

Kupci su pravne osobe, te PZ Stella trenutno posluje sa Beljem,otkupnim centrom Pik Vinkovci u Belici. Pik Vinkovci je otkupljivao najviše luk i krumpir.,zatim Vlado d.o.o (pšenica), Agrimatko, Bios d.o.o. Varaždin zatim slijede trgovački lanci Lidl, KTC, Konzum, Rijeka Plodine. Ulaskom u Europsku Uniju zadruga je počela poslovati, odnosno izvoziti proizvode na strano tržište, kao što su Slovenija(KGZ) i Mađarska(Vmunitrade). U Sloveniji zadruga posluje sa Kmetijsko- gozdarska zadruga Sloga, gdje najviše izvoze pšenicu i kukuruz. A u Mađarskoj sa Vmunitrade gdje izvoze krumpir. Najveća konkurencija zadruzi je veletrgovina, zatim Poljoprivredna zadruga Varaždinsko povrće iz Varaždina. U prednosti je što ima veće skladišne kapacitete te veći asortiman proizvoda(voća i povrća).

9.5. Vizija zadruge

Vizija poljoprivredne zadruge Stella je postati u skoroj budućnosti najbolji opskrbljivač voća i povrća u županiji i šire, primjenjujući moderne proizvodne procese.

9.6. Swot analiza poljoprivredne zadruge Stella

PREDNOSTI	NEDOSTACI
- plodna tla - kvalitetni proizvodi - suvremena mehanizacija - inovativnost - financijska stabilnost - zajednički nastup zadrugara	- uvoz - rizičnost proizvodnje - neobrazovanost - konkurencija - nedostatak skladišta - norma GLOBALGAP - premala komunikacija - rizik-kooperanti
PRILIKE	**PRIJETNJE**
- tržište EU - jeftiniji repromaterijal - obrazovanje - iskorištenje EU fondova - norma GLOBALGAP	- pad cijene proizvoda - potrošački trendovi - novi konkurenti - tržište EU

Izvor: na osnovi case study metode izradila pristupnicu

Prednosti (s)

U međimurskoj županiji ima mnogo plodnog tla te prevladava povoljna klima što rezultira visokim prinosima poljoprivrednih proizvoda. Zadrugari stalno uvode nove sorte voća i povrća kako bi zadovoljili potrošače, odnosno kupce. Nude krumpir za čips te krumpir različitih kulinarskih tipova, različite sorte jabuka, ljubičasti luk, luk srebrenac i td. Koriste suvremenu mehanizaciju, te su time u prednosti pred konkurentima. Inovativni su te šire postojeći asortiman novitetima. Financijski su stabilniji zajedničkim nastupom na tržištu.

Nedostaci (w)

Ulaskom u EU povećava se tržište te je veća konkurentnost zbog otvorenog tržišta. Povećan je uvoz poljoprivrednih proizvoda iz stranih zemalja, te ruše cijene poljoprivrednih proizvodadomaćih proizvođača. Cijene poljoprivrednih proizvoda su niske, a sjeme i repromaterijal su skuplji nego li u EU. To je jedan od problema, jer su cijene poljoprivrednih proizvoda jednake u Hrvatskoj i EU. Najveći nedostatak PZ Stella

su premali skladišni kapaciteti, te drugi konkurenti imaju prednost. Zadrugari odma prodaju proizvode, ne mogu zadržavat proizvod i čekat bolju mogućnost za prodaju. Sama poljoprivredna proizvodnja je rizična, jer ovisi i klimatskim prilikama. Jedan od problema je i neobrazovanost poljoprivrednika u PZ Stella, to je ujedno i problem u cijeloj Hrvatskoj. Danas se također proizvod certificira prema normi GLOBALGAP, te zadrugari što prije moraju doći do tog dokumenta kako bi mogli nesmetano izvoziti proizvode u EU. Dolazi do raznih konflikta u zadruzi, zbog premale komunikacije. Zbog rizika plaćanja uzima se malo kooperanata, nikad se ne zna po kojoj cijeni će zadrugari prodat proizvod.

Prilike (o)

Danas u EU zadrugari imaju više prilika, odnosno veće tržište. Nema više carina, to je olakšalo izvoz poljoprivrednih proizvoda. Hrvatska na sjeveru graniči sa Slovenijom i Mađarskom, to je velika prednost PZ Stella koja se nalaza i na samom sjeveru Hrvatske, te zbog blizine granice neće biti teško izvoziti svoje proizvode. Zatim, zadruga može nabavljat repromaterijal iz tih zemalja, jer je cijena repromaterijal u tim državama jeftinija. Zadrugari trebaju zaposlit visoku obrazovanu osobu u zadruzi, te oni sami imaju prilike pohađat razne seminare u suradnji sa stručnim ustanovama.

Mogu iskoristit sredstava iz fondova EU, što im olakšava poslovanja te im unaprjeđuje proizvodnju i smanjuje troškove poslovanja.U 2014 godini nudi im se novi fondovi, kako bi EU novčanim sredstvima pomogla za izgradnju zajedničkog skladišta. Zatim testirati poljoprivredne proizvode, kako bi dobili proizvod certificiran prema normi GLOBALGAP. Kako bi nesmetano izvozili proizvode u članice EU gdje je taj pravilnik na snazi.

Prijetnje (t)

Ulazak u EU zadruzi može biti ujedno prilika i prijetnja, PZ Stella našla se na velikom tržištu gdje može uspjeti a zatim i propasti ako ne bude dovoljno jaka da opstane na tržištu. Zatim sve više ljudi preferira eko proizvode što zadruzi može bit prijetnja jer se ona odlučila za integriranu proizvodnju. Cijene proizvoda mogu padati, zbog uvoznih proizvoda iz EU.

Zaključak: Uz elemente SWOT analize možemo zaključiti da zadruga Stella ima svoje prednosti, nedostatke, prilike i prijetnje. Uz povoljne klimatske uvjete i plodnim tlom

dolaze do visokog prinosa. To je ujedno najveća prednost zadruge, kvaliteta i kvantiteta poljoprivrednih proizvoda. Tržištu može ponuditi oko 9000 tona poljoprivrednih proizvoda. Nedostatak zadruge su premali skladišni kapaciteti, i to ih najviše koči no rješenje problema će potražit u EU fondovima.

9.7. Rješavanje problema i planovi zadruge

Ideja ove zadruge je izgradnja zajedničkog skladišta prerađivačkih kapaciteta, te prerada povrća. Najveći problem u zadruzi su premali kapaciteti skladišta za skladištenje proizvoda. Zbog toga zadrugari planiraju i prijavljuju ipard program za mjeru 103-Ulaganje u preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda i ribljih proizvoda u svrhu restrukturiranja tih aktivnosti i dostizanje standarda zajednice, sektor prerade voća i povrća. Vrsta ulaganja je izgradnja i opremanje objekta za preradu povrća (iznos ulaganja 23.615.408,12, iznos potpore 11.391.000,00). Izgradnja skladišta za otprilike 9000 tona proizvoda, kupnja strojeva za preradu te otvaranja novih radnih mjesta. Time bi lakše zadržavali postojeće cijene, odnosno omogućilo bi se kroz cijelu godinu skladištenje proizvoda. Smanjili bi se putnički troškovi, vrijeme se nebi gubilo, proizvod bi bio kvalitetniji. Dolazi do niz problema, odnosno na projektu se radilo 6 dopuna zbog premale prerade povrća i voća, te na kraju im nije priznat cijeli projekt i zadrugari su odbili pomoć te traže nova rješenja od kojih bi bilo najbolje prijava na novi projekt EU fondova.

Budući da je osnovni cilj čuvanja poljoprivrednih proizvoda je skladištenje proizvoda bez gubitaka kakvoće i bez gubitaka kvantitete – težine. Pri tome se mora voditi računa da se troškovi čuvanja, rada i zaštitnih sredstava smanje što više. Važno je znati što se može skladištiti, na koji način treba čuvati proizvode i pritom osigurati optimalne uvjete u prostoru gdje se proizvodi čuvaju, što ovisi i o namjeni čuvanja i skladištenja, odnosno da li je sjemenska ili merkantilna roba. Zatim je važno znati i koliko dugo će trajati skladištenje tih proizvoda. Sredstva koja su im potrebna za izgradnju skladišta trebala biti sufinancirana od Europske unije minimalno 50 posto.

Za daljnji razvoj i napredak zadruge su ključni europski fondovi kao i zapošljavanje mladih i obrazovanih poljoprivrednika koji bi svojim znanjem doprinijeli većoj uspješnosti poslovanje zadruge, uključivanje većeg broja novih članova u zadrugu. Povećanje rada na promocijskim aktivnostima te veća angažiranost zadrugara i timski rad.

10. Zaključak

Zadrugarstvo kao organizaciju prihvaćaju sve demokratske države u svijetu, jer je to jedini sustav koji se zasniva na jedinstvenim civilizacijskim vrijednostima. Svaka zadruga u Hrvatskoj treba temeljiti svoje poslovanje na osnovnim zadružnim vrijednostima a to su: uzajamna pomoć, demokratičnost, pravednost, otvorenost i odgovornost. Kroz zadruge mali poljoprivrednici imaju mogućnost izać na nova tržišta, proširiti proizvodnju, povećat kvalitetu i zajednički plasman proizvoda, poboljšati profitabilnost, lakše se pregovara sa poslovnim partnerima, smanjuju se troškovi proizvodnje te se stvara snažniji poslovni sustav na tržištu.

Već dugi niz godina se pokazuje da u Hrvatskoj više od polovice registriranih poljoprivrednih zadruga postoji samo „na papiru“ bez ikakve gospodarske djelatnosti.U 2011. godini prije novog zakona o zadrugama djeluje 1125 poljoprivrednih zadruga, a u 2012 kada nastupa novi zakon o zadrugama se taj broj prepolovio na 409 poljoprivrednih zadruga.

Poljoprivredna zadruga Stella započela je svoje poslovanje 2010. godine , te se danas razvija u uspješnu zadrugu. Članovi zadruge koriste preko 700 ha poljoprivrednog zemljišta te su proizvođači voća, povrća i žitarica. Danas ih ima sveukupno 12, te će u budućnosti primati nove članove. Najveća prednost zadruge je velika količina proizvoda koju može ponuditi na tržištu, te će izgradnjom skladišta olakšati prodaju proizvoda kroz cijele godine bez gubitaka kakvoće i kvantitete na proizvodu.

11. Popis literature

Knjiga

1. Mataga, Ž. (1991): Poljoprivredno zadrugarstvo Hrvatske.ZSH, Zagreb
2. Mataga, Ž. (1995): Seljak i zadruga.“ Prosvjeta“ d.d., Bjelovar
3. Mataga, Ž. (2005): Zadružni priručnik.HSZ, Zagreb

Rad u časopisu

1. Cirkveni T. (2011): Računovodstvo zadruga.Računovodstvo, revizija i financije, lipanj 2011 : 37-41.
2. Tratnik M., Radinović S., Žutinić Đ. (2007.):Zadrugarstvo Hrvatske: izazovi stabilnosti poljoprivrednih gospodarstava. Agronomski glasnik 1/2007:72.

Jedinica s Interneta

1. Borbaš T. I Mikšić M. Poljoprivredne marketinške zadruge.
   Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu. 2013.
   http://www.savjetodavna.hr/adminmax/publikacije/poljoprivredne_marketinske_zadruge_-_slozeno.pdf
   5.06.2014.
2. Zakon o zadrugama (NN 34/11).http://www.zakon.hr/z/458/Zakon-o-zadrugama

   8.06.2014.

3. Hrvatska radiotelevizija. Vlada o reorganizaciji pravosudne mreže i izmjenama Zakona o zadrugama. 2014. http://vijesti.hrt.hr/vlada-o-reorganizaciji-pravosudne-mreze10.06.2014.

4. Portal o EU fondovima. Što je SWOT analiza? 2012.
   http://www.eu-projekti.info/sto-je-swot-analiza 21.06.2014.

5. Deže J. Agroekonomika priručnik. Poljoprivredni fakultet u Osijeku Sveučičište J.J Strossmayera u Osijeku.2008.
   http://www.obz.hr/hr/pdf/poljoprivredni_info_pult/2010/Agroekonomika.pdf
   5.06.2014.

6. Hrvatski savez zadruga Zagreb. Zadrugastvo i socijalna ekonomija u Hrvatskoj.2011. http://www.zadruge.hr/~hrzadrug/images/stories/ZadrugarstvoSocEkonom.pdf 21.6.2014.
7. Hrvatski savez zadruga. Izvješće o radu HSZ u 2012. godini.http://www.zadruge.hr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=67 21.06.2014
8. Hrvatski savez zadruga. Financijska analiza poslovanja zadruga u 2011. godini. http://www.zadruge.hr/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=67 21.06.2014.

12. Sažetak

U radu je prikazano stanje poljoprivrednih zadruga u Republici Hrvatskoj. Danas se sve više poljoprivrednih gospodarstava udružuje kroz instituciju zadruge. Jedan od najvećih razloga su što mala obiteljska gospodarstva s obzirom na visinu proizvodnje i njezine troškove ne mogu ravnopravno sudjelovati na tržištu i cijenom konkurirati sa velikim proizvođačima. Na osnovi osobnog interesa, aktivnosti i uzajamnog djelovanja članovi zadruge određuju cilj svoje tvrtke, odnosno udruženja. Jedna od njih je i zadruga Stella, koja je prikazana kroz primjenu case study metode i anketnog upitnika. Na temelju istraživanja poljoprivredne zadruge Stella uočeni su problemi ali i određene prednosti zadruge koji su opisani u SWOT analizi. Najveća prednost zadruge je kvaliteta i kvantiteta poljoprivrednih proizvoda. Tržištu može ponuditi oko 9000 tona poljoprivrednih proizvoda, te će izgradnjom skladišta olakšati prodaju proizvoda kroz cijele godine.

Ključne riječi: zadruge, hrvatsko zadrugarstvo, case study

13. Summary

This paper describes the state of agricultural cooperatives in the Republic of Croatia. Today, more and more farms pooled through the institution of the cooperative. One of the biggest reasons is that small family farms, with regard to the amount of production and its costs, cannot equally participate on the market and compete with large producers. Members of the cooperatives determine the objectives of their companies or associations on the basis of personal interests, activities and interactions. One of them is a cooperative Stella, which is presented through the use of case study methods and questionnaires. Based on the research of agricultural cooperative Stella spotted the problems but also certain advantages of cooperatives that are described in the SWOT analysis. The biggest cooperative advantage is the quality and quantity of agricultural products. It can offer about 9,000 tons of agricultural products on the market and the construction of warehouses is going to facilitate the sale of products through the year.

Key words: coopertive, croatian cooperatives, case study

14. Prilozi

PRILOG 1. Case study metoda na poljoprivrednoj zadruzi Stella

CASE STUDY

1. PODACI O ISPITANIKU

1.1. Godina rođenja 1968

1.2. Status ispitanika

(a) upravitelj

b) član nadzornog odbora

c) zadrugar

d) drugo _____

1.3. Jeste li osnivač zadruge

(a) da

b) ne

1.4. Stupanj obrazovanja IV SSS

1.5. Bračni status OŽENJEN

1.6. Broj djece u obitelji DVOJE

2. OPĆI PODACI O ZADRUZI

2.1. Naziv zadruge PZ STELLA

2.2. Godina početka poslovanja zadruge 2010

2.3. Broj zaposlenih u zadruzi

Na početku poslovanja 0

Sada 1

2.4. Broj zadrugara

Na početku poslovanja 8

Sada 12

2.5. Broj kooperanata

Na početku poslovanja 2

Sada 10

2.6. Vrsta djelatnosti zadruge

a) proizvodno-prerađivačka

b) nabavo-prodajna

c) _____

2.7. Da li je Vaša zadruga evidentirana u HZS?

a) da

b) ne

2.8. Kakve koristi ima Vaša zadruga od HZS?

ZA SADA SAMO INFORMATIVNOG KARAKTERA

3. SADAŠNJE POSLOVANJE

TRŽIŠTE

3.1. Tko su Vaši kupci

fizičke osobe _____%

pravne osobe 100 %

3.2. Da li se broj Vaših kupaca povećava?

a) da

b) ne

3.3. Da li poznajete potrebe svojih kupaca?

a) da

b) ne

3.4. Kako dobivate povratne informacije od svojih kupaca? Kako znate da li su zadovoljni Vašom uslugom?

OSOBNOM KOMUNIKACIJOM

3.5. Tko su Vaši dobavljači?

BELJE ,PIK VINKOVCI,VLADO D.O.O. ,AGRIMATKO,BEJO ZADEN

3.6. Da li ste zadovoljni radom dobavljača?

a) da
b) ne

3.7. Tko je Vaša konkurencija?

VELETRGOVCI

3.8. Koje tržište opslužujete?

a) lokalno

b) regionalno

c) državno

3.9. Koliki je Vaš udio na tržištu? 5 %

MARKETING

3.10. Koji su Vaši proizvodi odnosno usluge?

LUK,KRUMPIR,MRKVA,JABUKA,KUKURUZ,PŠENICA

3.11. Po čemu se razlikujete od Vaše konkurencije?

MI SMO PROIZVOĐAČI

3.12. Da li ste se i na koji način do sada oglašavali?

NE I NEMAMO POTREBE

3.14. Da li istražujete tržište, ako DA, na koji je to način?

DA , OSOBNIM KONTAKTIMA

3.15. Po Vašem mišljenju za koliko % se povećala kvaliteta Vaše usluge od osnivanja zadruge? 50 %

3.16. Da li se koristite Internetom u Vašem poslovanju? DA Imate li web stranicu? NE

3.17. Da li imate stručne osobe zaposlene isključivo na promocijskim aktivnostima i odnosima s javnošću? NE

PROIZVOD/USLUGE

3.18. Koliko je po Vašem mišljenju iskorišten u Vašoj zadruzi?

ljudski rad 30 %

oprema/tehnologija 70 %

3.19. Da li postoji „prazan hod“, ako DA, koliko?10 %

3.20. Što je po Vašem mišljenju najkvalitetnije što nudi Vaša Zadruga? TRŽIŠTE

3.21. Što je u Vašoj zadruzi „glavni proizvod/usluga“?PRODAJA POLJ. PROIZVODA

3.22. Što su, ako ih imate „dodatni proizvodi ili usluge“?NABAVKA REPROMATERIJALA

3.23. U strukturi troškova u ponudi Vaših proizvoda/usluga koji je najznačajniji?

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA

3.24. Da li organizacijska struktura odgovara pravilima zadruge? DA

3.25. Na koji rok birate upravitelja zadruge? DVIJE GODINE

3.26. Imate li više lokacija u zadruzi, ako DA, koliko? NE

3.27. Da li održavate sastanke, ako DA koliko često i koliko traju? SVAKI MJESEC,DVA SATA

3.28. Kakve su obrazovne strukture članovi zadruge? VSS 1

SSS 11

osnovna _____

3.29. Radite li u timu? DA

3.30. Smatrate li članove zadruge zadovoljnim (sa svojim radnim mjestom, dohotkom i slično)? Navedite.

a) da _____

b) ne _____

3.31. Na temelju čega se može postati član Vaše zadruge? ZAMOLBE

FINANCIJE

3.32. Način vođenja financija u Vašoj zadruzi je:

a) interni

b) eksterni

3.33. Opišite strukturu početnog kapitala kada ste započeli poslovanje

osobna sredstva zadrugara 100 %

bankovni krediti _____%

državna sredstva _____%

drugo _____%

3.34. Procijenite prosječni mjesečni promet Vaše zadruge u kunama? 1 MIL. KUNA

3.35. Da li ste završili prošlu godinu s dobiti? DA

4. STRATEGIJA, VIZIJA I PLANOVI ZADRUGE

4.1. Koje su Vaše ideje za razvoj sadašnjih proizvoda/usluga?

IZGRADNJA VLASTITIH SKLADIŠNIH IPRERAĐIVAČKIH KAPACITETA

4.2. Koje su Vaše ideje za razvoj novih proizvoda/usluga?

PRERADA

4.3. Koji su bili Vaši osobni motivi za uključivanje u zadrugu? RAZVOJ

4.4. Da li ste zadovoljni s postignutim i sadašnjim opsegom poslovanja?

a) da
b) ne

4.5. Gdje sebe vidite u budućnosti (za 5 – 10 godina)? U ZADRUZI

4.6. Gdje vidite Vašu zadrugu za 5- 10 godina? KAO GLAVNU POLUGU RAZVOJA NAŠEG KRAJA.

15. Popis tablica

Tablica 1. Swot analiza poljoprivrednih zadruga 13

Tablica 2. Ekonomičnost, rentabilnost i broj zaposlenih u poljoprivrednim zadrugama u RH za razdoblje od 2005. do 2009. godine 15

Tablica 3. Odnos registriranih i aktivnih PZ u 2011. godini 15

Tablica 4. Prihod i dobit poljoprivrednih zadruga u 2010.-2011. godini 17

Tablica 5. Broj poljoprivrednih zadruga po županijama u 2011./2012. godini 22

16. Popis slika

Slika 1. Hrvatski savez zadruga- poljoprivredna zadruga Stella 19

Slika 2. Krumpir u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija) 20

Slika 3. Mrkva u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija) 21

Slika 4. Jabuke u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija) 21

Slika 5. Luk u poljoprivrednoj zadruzi Stella (vlastita fotografija) 22

17. Popis grafikona

Grafikon 1. Poljoprivredne zadruge prema broju zaposlenih, zadrugara i kooperanata za 2006.godinu 14

Grafikon 2. Prihod zadruga po sektorima u 2011.godini 16

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

PRIMJENA CASE STUDY METODE U POLJOPRIVREDNOJ ZADRUZI STELLA

Anamarija Štefok

Sažetak:U radu je prikazano stanje poljoprivrednih zadruga u Republici Hrvatskoj. Danas se sve više poljoprivrednih gospodarstava udružuje kroz instituciju zadruge. Jedan od najvećih razloga su što mala obiteljska gospodarstva s obzirom na visinu proizvodnje i njezine troškove ne mogu ravnopravno sudjelovati na tržištu i cijenom konkurirati sa velikim proizvođačima. Na osnovi osobnog interesa, aktivnosti i uzajamnog djelovanja članovi zadruge određuju cilj svoje tvrtke, odnosno udruženja. Jedna od njih je i zadruga Stella, koja je prikazana kroz primjenu case study metode i anketnog upitnika. Na temelju istraživanja poljoprivredne zadruge Stella uočeni su problemi ali i određene prednosti zadruge koji su opisani u SWOT analizi.Najveća prednost zadruge je kvaliteta i kvantiteta poljoprivrednih proizvoda. Tržištu može ponuditi oko 9000 tona poljoprivrednih proizvoda, te će izgradnjom skladišta olakšati prodaju proizvoda kroz cijele godine.

Ključne riječi: zadruga, case study, swot

Summary: This paper describes the state of agricultural cooperatives in the Republic of Croatia. Today, more and more farms pooled through the institution of the cooperative. One of the biggest reasons is that small family farms, with regard to the amount of production and its costs, cannot equally participate on the market and compete with large producers. Members of the cooperatives determine the objectives of their companies or associations on the basis of personal interests, activities and interactions. One of them is a cooperative Stella, which is presented through the use of case study methods and questionnaires. Based on the research of agricultural cooperative Stella spotted the problems but also certain advantages of cooperatives that are described in the SWOT analysis. The biggest cooperative advantage is the quality and quantity of agricultural products. It can offer about 9,000 tons of agricultural products on the market and the construction of warehouses is going to facilitate the sale of products through the year.

Key words: cooperative, croatian cooperatives, case study

Datum obrane: